

POSTANOWIENIE
OKRĘGOWEGO SĄDU DYSCYPLINARNEGO
OKRĘGOWEJ IZBY RADCÓW PRAWNYCH WE (...)
z dnia 12 marca 2018 roku
w przedmiocie zwrotu kosztów świadka

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych

we W. w składzie:

Przewodniczący: r.pr. A. W. (1)

Sędziowie: r.pr. J. G. (sprawozdawca)

r. pr. B. C.

Protokolant: r.pr. K. C.

po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym sprawy zażalenia świadka H. M. na postanowienie Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. A. W. (2) z dnia 22 grudnia 2017 roku sygn. akt RD 55/17 w przedmiocie zwrotu kosztów świadka o odmowie przyznania świadkowi zwrotu kosztów podróży na trasie L. # W. # L. w związku ze stawiennictwem w dniu 19 lipca 2017 r. w celu przesłuchania w charakterze świadka w sprawie RD 55/17

postanawia

1.

na podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych z dnia 6 lipca 1982 r. (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1870) w zw. z art. 437 § 1 i 2 oraz art. 459 i 465 § 1 i 2 w zw. z art. 618 a § 1, 2 i 4, art. 618 k § 1, 2 i 4 oraz art. 16 § 1 k.p.k. zmienić w całości zaskarżone postanowienie w ten sposób, że na podstawie art. 618 a § 1, 2 i 4 oraz art. 618 k § 1 i 2 in princ. k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych z dnia 6 lipca 1982 r. (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1870) przyzna

2.

świadkowi H. M. zwrot kosztów podróży na trasie L. # W. # L. w związku ze stawiennictwem w dniu 19 lipca 2017 r. w celu przesłuchania w charakterze świadka w sprawie RD 55/17 w kwocie 31,20 (trzydzieści jeden 20/100) złotych.

3.

na podstawie art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych z dnia 6 lipca 1982 r. (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1870) kosztami postępowania dyscyplinarnego w niniejszym postępowaniu zażaleniowym w kwocie 907 zł obciążyć Okręgową Izbę Radców Prawnych we W..

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 grudnia 2017 r. w przedmiocie zwrotu kosztów świadka Rzecznik Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. po rozpoznaniu wniosku świadka H. M. z dnia 24 października 2017 r. o zwrot kosztów

podróży na trasie L. # W. # L. w związku ze stawiennictwem w dniu 19 lipca 2017 r. w celu przesłuchania w charakterze świadka w sprawie RD 55/17 odmówiła przyznania świadkowi zwrotu kosztów podróży na tej trasie.

W uzasadnieniu postanowienia Rzecznik potwierdziła wprawdzie, że w dniu 19 lipca 2017 r. dokonała przesłuchania świadka H. M. w sprawie RD 55/17, jednakże, mimo złożenia przez świadka w dniu 24 października 2017 r. wniosku o przyznanie zwrotu kosztów podróży koleją na trasie L. # W. # L. w kwocie 31,20 zł w związku ze stawiennictwem na przesłuchanie, postanowiła odmówić świadkowi przyznania zwrotu tych kosztów, gdyż wniosek w tym przedmiocie należy złożyć zgodnie z art. 618 k § 2 k.p.k. w terminie zawitym 3 dni od dnia zakończenia czynności z udziałem osoby uprawnionej do tych należności. Wobec przesłuchania świadka w dniu 19 lipca 2017 r. wniosek o zwrot kosztów przejazdu na to przesłuchanie powinien zostać zatem złożony przez świadka najpóźniej dnia 24 lipca 2017 r. Skoro świadek H. M. wniosek o przyznanie tych kosztów złożył dopiero 24 października 2017 r., to należało orzec o odmowie przyznania wnioskowanego przez świadka zwrotu kosztów podróży na wskazanej trasie.

Na postanowienie Rzecznika Dyscyplinarnego świadek H. M. złożył zażalenie zarzucając, iż wnosząc o przyznanie zwrotu kosztów stawiennictwa na wezwanie Rzecznika postąpił zgodnie z otrzymanym na piśmie przed złożeniem wyjaśnień w sprawie Pouczeniem co do uprawnień i obowiązków świadka, z którego wynikało, że świadkowi w myśl art. 618a – 618e k.p.k. przysługuje zwrot kosztów stawiennictwa na wezwanie. Podniósł przy tym, że w otrzymanym od Rzecznika Dyscyplinarnego Pouczeniu nie było informacji o tym, że wniosek o zwrot kosztów podróży należy złożyć w terminie zawitym 3 dni, jak również sama Rzecznik nie poinformowała Skarżącego, że taki termin jest wymagany. Przy tym zdaniem Skarżącego rolą Rzecznika było poinformować go o tym ustnie, gdyż wtedy wniosek został by złożony w wymaganym terminie. Nadto podniósł, że podróż koleją w dniu 19 lipca 2017 r. na trasie L. # W. # L. wynika z konieczności stawiennictwa na przesłuchanie u Rzecznika, a nie z innego powodu, wobec czego Skarżącemu należy się zwrot poniesionych w kwocie 31,20 zł kosztów podróży odbytej jedynie celem stawiennictwa na wezwanie Rzecznika.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Na postanowienie w przedmiocie zwrotu kosztów świadkowi przysługuje w postępowaniu dyscyplinarnym zażalenie na podstawie art. 459 § 2 w zw. z art. 626 § 3 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych.

Tym samym wniesione w sprawie przez świadka zażalenie na postanowienie Rzecznika Dyscyplinarnego (...) we W. z dnia 22 grudnia 2017 r. spełnia wymogi formalne przewidziane w postępowaniu dyscyplinarnym.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny jako sąd odwoławczy stwierdza wystąpienie przesłanek do zmiany zaskarżonego postanowienia i odmiennego rozstrzygnięcia co do istoty sprawy /art. 437 § 1 i 2 k.p.k. 1/.

Nie ulega wprawdzie bowiem wątpliwości, jak uzasadnia w zaskarżonym postanowieniu Rzecznik Dyscyplinarny, iż Skarżący w wykonaniu swojego uprawnienia świadka do zwrotu kosztów stawiennictwa na przesłuchanie nie dotrzymał wymaganego dla skutecznego złożenia wniosku o przyznanie tej należności terminu zawitego 3 dni przewidzianego w art. 618k § 2 k.p.k., jednakże nie ulega też wątpliwości, że nie został pouczony o prawie i sposobie zgłoszenia wniosku o zwrot należności oraz o skutkach niezachowania terminu zawitego w myśl art. 618k § 4 k.p.k.

W punkcie 3 druku Pouczenia o podstawowych uprawnieniach i obowiązkach świadka w toku postępowania dochodzenia jako załącznika do protokołu przesłuchania, z którego treścią zapoznał się Skarżący, znajduje się bowiem informacja, iż świadkowi przysługuje zwrot kosztów stawiennictwa na wezwanie (art. 618a – 618e). Tym samym Skarżący został pouczony jedynie o prawie do zwrotu kosztów stawiennictwa na wezwanie. Poza tym punktem w Pouczeniu nie ma innych informacji w przedmiocie zwrotu kosztów świadkowi.

Tymczasem, mając na uwadze odnoszące się również do świadków uregulowanie pominiętego w Pouczeniu art. 618k k.p.k., świadek powinien być pouczony, jak słusznie zarzuca w zażaleniu Skarżący, nie tylko o przysługującym mu prawie do zwrotu kosztów stawiennictwa ale nadto o prawie i sposobie zgłoszenia wniosku w przedmiocie

przysługiwania świadkowi zwrotu kosztów stawiennictwa na wezwanie oraz skutkach niedotrzymania terminu zawitego na złożenie wniosku.

Skarżący zastosował się przy tym w pełni do zakresu otrzymanego Pouczenia w zakresie przysługiwania świadkowi zwrotu kosztów stawiennictwa na wezwanie zgodnie z obowiązującymi podanymi w Pouczeniu w punkcie 3 przepisami, a przede wszystkim przystawalnym w sprawie art. 618a § 1, 2 i 4 k.p.k., to znaczy wniósł o zwrot kosztów podróży jako świadek z miejsca jego zamieszkania do miejsca wykonywania czynności postępowania na wezwanie organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze - na przesłuchanie z L. do W. i z powrotem - w wysokości rzeczywiście poniesionych racjonalnych i celowych kosztów przejazdu odpowiednim do tego celu środkiem transportu, za jaki należy uznać podróż koleją na tej trasie klasą 2, nie przekraczając tym samym górnej granicy takich należności i których wysokość należycie wykazał załączonym do wniosku z 24 października 2017 r. biletem kolejowym tam/powrót klasy 2 w dniu 19 lipca 2017 r. na powyższej trasie opłaconym w kwocie 31,20 zł.

Należy przy tym stwierdzić że i tak, mimo braku w tej mierze pouczenia, Skarżący wystąpił z wnioskiem o przyznanie należności przysługujących mu w przedmiocie zwrotu kosztów podróży zgodnie z wymaganiem art. 618k § 1 i § 2 in princ. k.p.k., złożonym w dniu 24 października 2017 r., aktualizując przedmiotowe prawo i sposób przez złożenie wniosku na piśmie.

Skarżący nie dopełnił natomiast, co też jedynie zarzuca Rzecznik Dyscyplinarny w skarżonym postanowieniu, wymaganego - w oparciu o art. 618k § 2 k.p.k. - złożenia wniosku w terminie zawitym 3 dni od zakończenia czynności przesłuchania.

Jednakże Skarżący, jak słusznie zarzuca w zażaleniu na postanowienie Rzecznika Dyscyplinarnego, nie został wbrew obowiązkowi spoczywającemu w tej mierze na Rzeczniku pouczony w przedmiocie złożenia wniosku o zwrot kosztów stawiennictwa na przesłuchanie w charakterze świadka w terminie zawitym.

Słusznie też Skarżący podnosi, że o ile nawet nie zamieszczono takiej informacji w Pouczeniu doręczonym w dniu przesłuchania, to rolą Rzecznika było powiadomienie ustne o terminie 3 dni na złożenie wniosku, co nie nastąpiło.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny podziela w pełni w tej mierze stanowisko Skarżącego.

Jak wskazano wyżej, nie ulega wątpliwości, że art. 618k § 2 k.p.k., przy czym w zw. z art. 618k § 1 k.p.k. i art. 618a k.p.k., określa termin zawity 3 dni dla złożenia wniosku o zwrot świadkowi kosztów podróży.

W powyższej sytuacji do zakresu zastosowania powyższych pozostających ze sobą w korespondencji przepisów dla uzyskania kompletności normy procesowej w przedmiocie zwrotu świadkowi kosztów podróży należy jednak przywołać jeszcze przepis art. 618k § 4 k.p.k. Przepis ten bowiem jednoznacznie ustanawia powinność organu procesowego, którym w niniejszej sprawie jest Rzecznik Dyscyplinarny, pouczenia świadka o prawie i sposobie zgłoszenia wniosku o zwrot należności oraz o skutkach niezachowania terminu wskazanego w § 2 tego przepisu, a zatem 3-dniowego terminu zawitego dla złożenia wniosku o zwrot kosztów podróży. Tym samym zastosowanie w rozstrzygnięciu Rzecznika Dyscyplinarnego w przedmiocie zwrotu kosztów świadka samego przepisu o przekroczeniu terminu zawitego dla złożenia wniosku o zwrot należnych kosztów podróży przez świadka jest niewystarczające, gdyż następuje bez dokonania oceny spełnienia warunku uprzedniego pouczenia świadka o konieczności dochowania takiego terminu i skutkach jego przekroczenia. Wobec braku pouczenia subsumcja w zaskarżonym postanowieniu ograniczona w postanowieniu tylko do braku zachowania terminu zawitego do złożenia wniosku przez świadka jest nietrafna ze względu na zawężenie pełnego brzmienia normy dotyczącej zachowania tego terminu zawitego o pominięty element hipotezy powinności uprzedniego pouczenia z art. 618k § 4 k.p.k. Pominięcie to w konsekwencji powoduje, że odmowa Rzecznika z punktu widzenia rozstrzygnięcia istoty sprawy w przedmiocie zwrotu kosztów świadka jest wadliwa prawnie.

Pouczenie o prawie, sposobie i terminie zgłoszenia wniosku o zwrot należności świadka oraz skutkach niezachowania terminu zawitego do złożenia wniosku, jak wskazują komentarze, powinno być zamieszczone albo na druku wezwania

do organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze lub najpóźniej powinien o tym pouczyć organ prowadzący postępowanie po złożeniu zeznań przez świadka. /por. K. Eichstaedt, Komentarz do art. 618(k) k.p.k. pod red. D. Świeckiego, Lex/El. 2018/.

Pouczenie o uprawnieniach świadka w rozpatrywanej sprawie, wprowadzicie udostępnione Skarżącemu również na druku, w tym przypadku w postaci Załącznika do protokołu przesłuchania, co także w sposób wystarczający spełnia wymagania formalne pouczenia na piśmie, nie zawiera jednak pouczenia w powyższym zakresie wymaganym przepisem art. 618k § 4 k.p.k. Rzecznik Dyscyplinarny, jak oświadczyła na posiedzeniu Sądu, nie pouczyła Skarżącego ani o 3-dniowym terminie zawitym ani o skutkach jego przekroczenia. Potwierdziła też, że świadka na przesłuchanie wezwała.

W powyższej sytuacji należy mieć wtedy wprowadzicie z jednej strony na uwadze, że czynność procesowa dokonana po upływie terminu zawitego jest bezskuteczna /art. 122 k.p.k./, a tym samym bezskuteczny jest wtedy z tego powodu wniosek świadka o zwrot kosztów podróży na wezwanie organu na przesłuchanie złożony po upływie 3 dni od dnia przesłuchania, co z powodu przekroczenia terminu zawitego dopuszcza formalnie odmowę przyznania świadkowi zwrotu kosztów podróży na trasie L. # W. # L., jednakże, zgodnie z treścią art. 16 § 1 k.p.k., jeżeli organ prowadzący postępowanie jest obowiązany pouczyć uczestników postępowania o ciężących obowiązkach i przysługujących im uprawnieniach, a z czym mamy do czynienia w rozpatrywanej sprawie ze względu na uregulowanie art. 618k § 4 k.p.k., brak takiego pouczenia nie może wywoływać wobec uprawnionego świadka ujemnych skutków procesowych. /zob. j.w. K. E. ...; por. też Postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z 26 października 2016 r. V Kz 751/16, Lex nr 2156123/.

W rozpoznawanej sprawie brak pouczenia Skarżącego w myśl art. 618k § 4 k.p.k. o terminie zawitym do złożenia wniosku i skutkach jego niezachowania doprowadził w rezultacie do takich ujemnych skutków w postaci nie uwzględnienia przez Rzecznika wniosku Skarżącego jako świadka o zwrot kosztów podróży i odmowy przyznania Skarżącemu należności z tytułu zwrotu kosztów podróży na trasie L. # W. # L..

Zaskarżone postanowienie Rzecznika Dyscyplinarnego z powyższych względów, to jest braku dochowania powinności pouczenia świadka H. M. o potrzebie złożenia wniosku o przyznanie należności z tytułu zwrotu kosztów podróży w związku z wezwaniem na przesłuchanie i skutkach niezachowania 3-dniowego terminu zawitego do jego złożenia a pomimo tego odmowy Rzecznika przyznania w postanowieniu świadkowi zwrotu tych kosztów z powodu przekroczenia przez niego terminu zawitego do złożenia wniosku, należy uznać w tej sytuacji za wadliwe co do istoty sprawy, gdyż zostało podjęte bez uwzględnienia warunku wyłączenia ujemnych skutków procesowych odmowy zwrotu kosztów świadkowi wobec bezspornego w sprawie braku pouczenia.

Brak wymaganego pouczenia waliduje złożony przez Skarżącego wniosek z 24 października 2017 r. w kierunku jego uwzględnienia w sprawie, przyznania wnioskodawcy zwrotu kosztów podróży zgodnie ze złożonym wnioskiem i uznania wobec tego wadliwości skarżonego postanowienia o odmowie przyznania tych kosztów co do istoty rozstrzygnięcia w przedmiocie zwrotu kosztów świadka.

Tym samym zaskarżone postanowienie Rzecznika Dyscyplinarnego z dnia 22 grudnia 2017 r. sygn. akt RD 55/17 w przedmiocie zwrotu kosztów świadka z uwagi na brak uprzedniego pouczenia o terminie zawitym dla złożenia przez świadka wniosku o ich zwrot, wymagało zmiany w całości i rozstrzygnięcia odmiennie niż w zaskarżonym postanowieniu przez przyznanie świadkowi H. M. zwrotu kosztów podróży na trasie L. # W. # L. w związku ze stawiennictwem w dniu 19 lipca 2017 r. w celu przesłuchania w charakterze świadka w sprawie RD 55/17 we wnioskowanej kwocie 31,20 zł. Proceduralne przesłanki niedopuszczalności odmowy wnioskowi z braku wymaganego pouczenia zostały przy tym wystarczająco wykazane dowodowo.

Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu jako sądowi odwoławczemu od postanowienia Rzecznika Dyscyplinarnego przyznane zostało w myśl art. 437 § 1 i 2 oraz art. 459 i 465 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych uprawnienie orzekania odmiennego co do istoty sprawy przez zmianę zaskarżonego postanowienia.

Przypadek taki zachodzi w niniejszej sprawie, gdyż wykazano, że zaskarżone postanowienie jest wadliwe w przedmiocie rozstrzygnięcia odmownego przyznania świadkowi H. M. należnych kosztów wobec wystąpienia w sprawie ujemnej przesłanki odmowy przez brak wymaganego pouczenia, a dotychczasowe dowody z akt sprawy, jak też z przebiegu posiedzenia, na których (...) jako sąd odwoławczy oparł rozstrzygnięcie odmienne, są niesporne i wystarczające dla jego zmiany przez przyznanie świadkowi należnych kosztów.

Wobec powyższego, mając na uwadze stwierdzone w toku postępowania przed (...) Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. jako sądem odwoławczym przesłanki do zmiany zaskarżonego postanowienia z dnia 22 grudnia 2017 r. sygn. akt RD 55/17 należało orzec jak na wstępie.

O kosztach postępowania Okręgowy Sąd Dyscyplinarny orzekł na podstawie przepisu art. 70⁶ ust. 2 ustawy o radcach prawnych.

Pouczenie

Zgodnie z art. 426 § 1 KPK w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych od niniejszego postanowienia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych we W. nie przysługuje środek odwoławczy.

1 Powoływane w treści niniejszego uzasadnienia powyższy i inne przepisy k.p.k. w kwestii przysługiwania świadkowi zwrotu kosztów podróży w związku z jego stawiennictwem celem przesłuchania odnoszą się poprzez art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych odpowiednio do postępowania dyscyplinarnego prowadzonego według tej ustawy, gdyż kwestia ta nie jest uregulowana w ustawie o radcach prawnych. Stąd mając na uwadze odesłanie z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych są one w uzasadnieniu powoływane również bez odwołań do tego przepisu.